

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับผู้ป่วยและผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองจำนวน 39 เรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยการวิเคราะห์โดยวิธีอภิमानจากรายงานการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้แบบการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเปรียบเทียบ และการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ จำนวน 27 เรื่อง ส่วนงานวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 5 เรื่อง และงานวิจัยเชิงปริมาณที่รายงานเป็นแบบบรรยาย จำนวน 7 เรื่อง ซึ่งไม่สามารถนำมาวิเคราะห์โดยวิธีอภิमानได้ จึงนำมาสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ในการวิเคราะห์เชิงอภิमानทำการสังเคราะห์ในประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของงานวิจัยลักษณะงานวิจัยโดยใช้ค่าขนาดอิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นดัชนีมาตรฐานแล้วหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานวิจัยกับดัชนีมาตรฐานหลังจากนั้นวิเคราะห์ความแปรปรวน และวิเคราะห์ถดถอย เพื่อศึกษาอิทธิพลของแปรปรวนที่มีอิทธิพล ทำให้เกิดความแตกต่างในดัชนีมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์อภิमानมีรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย

ผู้ที่ทำวิจัยส่วนใหญ่เป็นพยาบาลวิชาชีพ ร้อยละ 61.54 รองลงมาเป็นอาจารย์พยาบาล ร้อยละ 25.64 ซึ่งสังกัดโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขร้อยละ 38.46 รองลงมาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 20.51 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทในประเทศมากที่สุด ร้อยละ 69.23 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 17.95 ส่วนวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกจากต่างประเทศและในประเทศมีจำนวนเท่า ๆ กันร้อยละ 5.13

2. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของงานวิจัย

งานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์ส่วนใหญ่ เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท ร้อยละ 71.8 เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดลร้อยละ 35.9 ในปี พ.ศ. 2542 เป็นปีที่ทำงานวิจัยแล้วเสร็จมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนสนับสนุนร้อยละ 71.79 และเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตร้อยละ 30.8 งานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนทั้งหมดเป็นทุนในประเทศร้อยละ 28.21 เป็นงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ ร้อยละ 15.38 งานวิจัยจากหน่วยงานร้อยละ 2.56 และงานวิจัยส่วนบุคคลร้อยละ 10.26 สำหรับลักษณะของการเผยแพร่ผลงานวิจัยส่วนใหญ่มีการตีพิมพ์เป็นเล่มร้อยละ 87.18 รองลงมาเป็นการตีพิมพ์วารสารร้อยละ 12.82 โดยงานวิทยานิพนธ์เผยแพร่ในลักษณะตีพิมพ์เป็นลักษณะเป็นเล่มและส่งในวารสาร โดยมีจำนวนหน้าของกรวิจัยเฉลี่ย 119 หน้า ถ้าไม่รวมภาคผนวก เฉลี่ย 95 หน้า จำนวนตัวแปรตามในการวิจัยเฉลี่ย 1-2 ตัว จำนวนตัวแปรอิสระเฉลี่ย 5-6 ตัว จำนวนผู้วิจัยเฉลี่ย 1-4 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ดูแล และผู้ป่วยเฉลี่ย 67 คน และ 110 คนตามลำดับ ผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.48 ทั้งผู้ป่วยและผู้ดูแลมีอายุอยู่ระหว่าง 36-60 ปี ทั้งหมดมีการศึกษาอยู่ใน

ระดับประถมศึกษา มีรายได้เพียงพอทั้งผู้ดูแลและผู้ป่วย ทั้งนี้ผู้ดูแลและผู้ป่วยที่ไม่ระบุความเพียงพอของรายไ้ร้อยละ 38.1 และ 26.1 ตามลำดับ ผู้ดูแลทั้งหมด ร้อยละ 74.43 มีสถานภาพสมรสคู่ ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 69.6 รองลงมา มีสถานภาพสมรสหม้ายร้อยละ 30.43

3. ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยเชิงบรรยาย เชิงเปรียบเทียบ เชิงสหสัมพันธ์และเชิงคุณภาพ ร้อยละ 5.80 10.26 15.38 และ 10.26 ตามลำดับ งานวิจัยทุกเรื่องมีกรอบแนวคิดโดยใช้ทฤษฎีของโอเรียมและรอย 12.82 ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรร้อยละ 61.53 ร้อยละ 95.51 ใช้แบบประเมินและแบบวัดเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การสุ่มตัวอย่างทั้งผู้ป่วย และผู้ดูแลผู้ป่วยเป็นแบบเจาะจงมากที่สุดร้อยละ 64.10 ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้สถิติ ภาคบรรยายร้อยละ 89.74 และเป็นการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตมากที่สุดร้อยละ 28.21 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบใช้ ANOVA หรือ ANCOVA และ t-test มากที่สุด ร้อยละ 41.03 รองลงมาเป็นการวิเคราะห์ที่ใช้สหสัมพันธ์อย่างง่าย และสหสัมพันธ์พหุคูณร้อยละ 46.15 และ 17.95 ตามลำดับสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา มีร้อยละ 12.82 สำหรับความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยกับขนาดอิทธิพล/ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีรายละเอียดดังนี้

จากงานวิจัยจำนวน 39 เรื่อง นำมาคำนวณประมาณค่าอิทธิพล/ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้เพียง 27 เรื่อง คำนวณได้ค่าขนาดอิทธิพล และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ 88 ค่า และ 199 ค่าตามลำดับ โดยมีสถิติของค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.969 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.61 ค่าสถิติของค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.3123 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.258 จากการแยกกลุ่มงานวิจัยตามเนื้อหาสาระพบว่างานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลสูงสุด คือ เรื่องคุณภาพชีวิต (6.5937) และงานวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คืองานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล (0.7602) นอกจากนี้จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ กับตัวแปรคุณลักษณะจำนวน 11 ตัวแปร พบว่าตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยมีความสัมพันธ์กันสูงกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญคือ จำนวนหน้าของงานวิจัย (0.473) และแผนแบบการวิจัย (0.480) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีถดถอยพหุคูณ พบว่าไม่มีตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยใดที่จะสามารถทำนายหรืออธิบายค่าความแปรปรวนของค่าอิทธิพลได้

ผลการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการวิจัย

จากงานวิจัยจำนวน 12 เรื่อง นำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่าลักษณะของปัญหาวิจัย เกี่ยวกับพฤติกรรมและความสามารถในการดูแลทั้งของผู้ดูแลและผู้ป่วย มีจำนวน 4 เรื่อง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและจัดรูปแบบการดูแลผู้ป่วยที่บ้านจำนวน 3 เรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพจิต ความเครียด ความหวังและความเหนื่อยหน่ายของผู้ป่วยและผู้ดูแลจำนวน 4 เรื่อง และเรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองจำนวน 1 เรื่อง โดยผู้ป่วยส่วน

ใหญ่มีโรคความดันโลหิตสูงและโรคหัวใจเป็นโรคประจำตัวมาก่อน ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในสภาวะที่ความสามารถในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ลดลง อีกทั้งมีปัญหาเรื่องการสื่อสาร ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพอารมณ์และจิตใจ ก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกไม่แน่นอนต่อความเจ็บป่วย ส่งผลให้คุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ เกิดภาวะการดูแลทำให้ต้องพึ่งพาผู้ดูแลเป็นอย่างมาก มีผลกระทบต่อผู้ดูแลเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพกายที่ตามมาคือ โรคความดันโลหิตสูง และกระดูกสันหลังและข้อเท้าเสื่อม อย่างไรก็ตามญาติส่วนใหญ่ยังคงคาดหวังที่จะให้การดูแลผู้ป่วยด้วยตนเองโดยพยายามศึกษาวิธีปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลจนสามารถปฏิบัติกิจกรรมการดูแลที่ไม่ซับซ้อน เช่น การดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล ส่วนกิจกรรมที่ซับซ้อน เช่น การดูแลเสมหะด้วยเครื่อง ผู้ดูแลส่วนใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทมากสำหรับการส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยทั้งก่อนและหลังจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาลตลอดจนการเยี่ยมบ้านเมื่อผู้ป่วยกลับไปอยู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อสร้างความหวัง และลดภาวะเครียดให้กับผู้ดูแล

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าถ้าจะมีการศึกษาวิจัยในรูปแบบของการวิจัย และพัฒนาให้มากขึ้นเพื่อจะได้นำรูปแบบหรือวิธีการมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง และเนื้อหาสาระควรจะศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วย เพื่อจะได้นำมาพัฒนาความสามารถในการดูแลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองดีขึ้น

Abstract

The objectives of this research were to synthesize 39 research reports related to patients who had cerebrovascular accidents and their caregivers. In synthesizing these research reports, meta-analysis was used in analyzing 27 quantitative research reports which were experimental research, comparative research and correlative studies. For the other 5 qualitative research reports and 7 quantitative research reports which were descriptive research reports that could not be analyzed by meta-analysis, content analysis was used. In analyzing using meta-analysis, the general data of the research and types of the research were analyzed using influential and coefficient values as standard indexes and then the relationship between the type and the standard index was analyzed. After that the variance and regression were analyzed to determine the influence of variables that caused the differences in the standard indexes.

The results of the meta- analysis were as follows:

1. Data on the researchers

Most researchers (61.54 percent) were professional nurses followed by teacher nurses(25.64 percent). Most of the researchers (38.46) were attached to hospitals under the Ministry of Public Health followed by those attached to the Ministry of Public Health (20.51 percent). Most of the researchers (69.23 percent) held a master's degree from domestic institutions, followed by those holding a bachelor's degree (17.95 percent), and 5.13 percent were with a Ph.D. from abroad and Thailand, the number of which were equal.

2. Data on the research types

Most of the research reports were master's degree theses (71.8 percent), of which 35.9 percent were under the copyright of Mahidol University. Most research works were completed in 1999 and most (71.79 percent) did not have any financial support, and 30.8 percent of them were related to the quality of life. All the research with financial support (28.21 percent) were funded by domestic sources, of which 15.38 were theses and 2.56 percent were done by different agencies and 10.26 percent were done personally. Most of the research works were published in a book form (87.18 percent) followed by publication in a journal (12.82 percent). Theses were publicized in a book form and in a journal. The average number of pages of a book form is 119 including the appendix, and 95 pages excluding the appendix. The

number of dependent variables used in the research was 1-2, that of independent variable was 5-6; the average number of researchers for each project was 1-4. The average numbers of the subjects who were caregivers and patients were 67 and 110 respectively. Most of the caregivers (90.48 percent) were females. The patients and caregivers were in the age range of 36-60 years old. Most of them finished primary school and had sufficient income. However, 38.1 percent of the caregivers and 26.1 percent of the patients did not specify the sufficiency of their income. All the caregivers (74.43 percent) were married; most of the patients (69.6 percent) were married and 30.43 percent were widows and widowers.

3. Data on the Methodology

The research reports used in synthesizing this report were those of descriptive (5.80 percent), comparative (10.26 percent), correlative (15.38 percent) and qualitative (10.26 percent) research. 12.82 percent of the research works used the Orem and Roy's theory. Most of the works aimed to study variables (61.53 percent). 95.51 percent used an evaluation form and a measurement form as instruments in their data collection. Purposive random sampling was used in most research (64.10 percent) in selecting the subjects who were patients and caregivers. For data analysis, most research used descriptive statistics (89.74 percent) and most were related to the quality of life (28.21 percent). In comparative analysis, ANOVA or ANCOVA and t-test was used most (41.03 percent) followed by simple correlation analysis (46.15 percent) and multiple-correlation (17.95 percent). Content analysis was used in 12.82 percent of the research. The relationships between the variables of the research type and the size of influence/correlation coefficient were as follows:

The influential values and correlative coefficients of only 27 out of 39 research projects were calculated and the values obtained were 88 and 199 respectively. The average statistical value of the influential size was 1.969 and the standard deviation was 0.258. The results of content analysis revealed that research works with the highest average value of influential size were research on quality of life (6.5937) and the research works with the highest correlative coefficient were research related to nursing practice (0.7602). In addition, the results of the analysis of the correlation between correlative coefficient and 11 variables of characteristics showed the relationships between the variables of characteristics and correlative coefficient were statistically significant: the number of pages (0.473) and the type of research (0.480). When analyzed with multiple-regression, no variables of

characteristics of the research could predict or explain the variance of the influential values.

The results of the content analysis:

The content analysis of 12 research projects revealed that four projects were on problems related to behavior and ability of the caregivers and the patients in caring. Three projects were on development and management of home care for patients; four projects were on mental health, stress, hope and tiredness in the part of the patients and caregivers; one project was on expenses in providing care and treatment to cerebrovascular patients. Most patients had had high blood pressure and heart diseases. Most of them could do fewer activities. They had problems in communication which affected their emotion and mental condition leading to sadness and worry. They felt uncertain about their illness which resulted in their overall low quality of life. Care was needed and they became dependent on their caregivers. This affected the caregivers who became stressed and had physical problems which were high blood pressure, backbone and ankle problems. However, most of the relatives expected to give care to the patients by themselves. They tried to practice nursing activities until they could do simple nursing activities such as personal hygiene. For complicated activities such as using a sputum suction machine most caregivers could not do it. Therefore, this showed that professional nurses played an important role in promoting care both before and after the patient is discharged; they played an important role in home visits in order to give hope and reduce stress of caregivers.

It can be seen that for further studies, more research and development type of studies should be conducted so that the results can be applied in providing care to cerebrovascular patients. The content of research should be on promotion of ability of caregivers and patients in caring in order to improve the efficiency of care and the quality of life of cerebrovascular patients and caregivers.